

Borba protiv rodno zasnovanog nasilja

Uprkos napretku ostvarenom na području rodne ravnopravnosti u Bosni i Hercegovini, sveobuhvatnom pravnom okviru i uvođenju specijalizovanih usluga za osobe koje su preživjele rodno zasnovano nasilje, pretežno za žrtve nasilja u porodici, rodno zasnovana diskriminacija i nasilje i u javnoj i u privatnoj sferi i dalje u velikoj mjeri preovlađuju u BiH. Nasilje ne utiče samo pojedinačno na žene, već ugrožava dobrobit društva u cjelini.

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini prepoznaje da rodno zasnovano nasilje predstavlja prepreku općoj i ličnoj sigurnosti svih građana i građanki u Bosni i Hercegovini. Iz tog razloga, Misija ulaže značajne resurse u praćenje i jačanje odgovora na rodno zasnovano nasilje - kao široko rasprostranjene i nedovoljno prijavljene pojave u BiH.

Uloga Misije

OSCE-ovo Istraživanje o dobrobiti i sigurnosti žena iz 2018. godine¹ je provedeno u sedam država članica OSCE-a, i u sklopu njega ispitano je više od 15.000 žena, uključujući preko 2.300 žena u Bosni i Hercegovini. Rezultati istraživanja za BiH²

objavljeni su u junu 2019. godine i pokazuju da je 38% žena u BiH iskusilo neki oblik nasilja već od petnaeste godine života. Najčešći oblik je psihološko nasilje od strane intimnog partnera (36% žena je bilo pogođeno ovom pojavom), uz tek nešto manji procenat koji se odnosio na seksualno uznemiravanje (28%).

Otprilike samo u jednom na svakih dvadeset slučajeva nasilja od strane sadašnjeg partnera žrtva se sama obratila policiji. Taj se broj povećava na 33% kada je riječ o bivšem partneru i na 21% kada nije u pitanju partner. Nevoljkost žrtava da prijavljuju nasilje

ukazuje na nepovjerenje u javne institucije, posebno u policiju. Ovo se također može povezati sa nedostatkom podrške u neposrednom okruženju žrtava, jer se 25% žena obično slaže da je nasilje u porodici privatna stvar i da se treba rješavati u porodici.

U skladu sa sveobuhvatnim pristupom OSCE-a u pogledu sigurnosti, Ministarsko vijeće OSCE-a je usvojilo Odluku br. 4/18 o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama³ u decembru 2018. godine, kako bi naglasili važnost koju OSCE pridaje ovom pitanju.

¹ Dostupno na <https://www.osce.org/projects/survey-on-the-well-being-and-safety-of-women>.
² Dostupno na https://www.osce.org/files/f/documents/3/5/423470_1.pdf.
³ Dostupno na <https://www.osce.org/files/f/documents/e/e/406019.pdf>.

Misija OSCE-a prepoznaje napore koje ulažu vlasti BiH i Misija će nastaviti da pruža podršku domaćim partnerima u rješavanju problema rodno zasnovanog nasilja na sljedeći način:

- Promoviranjem odgovarajuće identifikacije počinitelja nasilja i njihovog krivičnog gonjenja od strane policije i pravosudnog sistema.
- Zastupanjem stava o potrebi postojanja politika djelovanja, zaštite i usluga koje su središtu osobe koje su preživjele rodno zasnovano nasilje.
- Pružanjem podrške djelovanju referalnih mehanizama koji poboljšavaju koordinirane institucionalne odgovore u slučajevima nasilja.

Misija, zajedno sa partnerskim institucijama, ulaže napore u aktivnosti provedbe kampanja i razmjene informacija, na primjer obilježavanjem „16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja“ i stvaranjem sinergija između vlasti i civilnog društva u borbi protiv rodno zasnovanog nasilja.

BiH je potpisnica nekoliko međunarodnih konvencija i paktova, uključujući Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena⁴ (CEDAW) i Konvenciju Vijeća Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici⁵ (Istanbulska konvencija).

Deklaracija o uklanjanju nasilja nad ženama⁶ i Istanbulska konvencija pomogle su da se rodno zasnovano nasilje nad ženama prepozna kao oblik diskriminacije.

BiH je izradila sveobuhvatni okvir za sprečavanje i uklanjanje nasilja u porodici. Oba entiteta i Brčko distrikt BiH imaju zakone o zaštiti od nasilja u porodici koji propisuju zaštitne mjere za osobe koje su preživjele nasilje, istovremeno pozivajući na obaveznu rehabilitaciju i psihološki tretman počinitelja. Oba entiteta su usvojila strategije za borbu protiv nasilja u porodici. Manje pažnje je posvećeno drugim oblicima rodno zasnovanog nasilja.

Osobe koje su preživjele rodno zasnovano nasilje i osobe koje su izložene riziku treba da imaju pristup zaštiti, kao i

općim i specijaliziranim uslugama. Usluge podrške za osobe koje su preživjele nasilje nad ženama uključuju neke od sljedećih mehanizama: sigurne kuće, medicinsku pomoć, prikupljanje sudsko-medicinskih dokaza u slučajevima silovanja i seksualnog zlostavljanja, psihološko savjetovanje, pravno savjetovanje, zastupanje i SOS telefonske linije. Trenutno postoji osam sigurnih kuća (tri u RS-u i pet u FBiH) kojima upravljaju nevladine organizacije, nekoliko sigurnih prostora i dvije SOS linije dostupne za osobe koje su preživjele, prvenstveno, nasilje u porodici. BiH tek treba da razvije krizne centre za slučajeve silovanja i/ili referalne centre za osobe koje su preživjele seksualno nasilje, kao i adekvatan odgovor na rodno zasnovano nasilje, kao što je seksualno uznemiravanje.

Analiza na osnovu podataka iz OSCE-ovog istraživanja o nasilju nad ženama⁷ iz maja 2022. godine pokazuje da je seksualno uznemiravanje jedan od najčešćih oblika rodno zasnovanog nasilja u BiH. Skoro tri desetine žena⁸ u BiH je izjavilo da je iskusilo barem neki oblik seksualnog

uznemiravanja od navršene petnaeste godine. Većina žena ne prijavljuje seksualno uznemiravanje organima vlasti, a samo je 2,6% žena prijavilo incidente policiji. Kada žene progovore o seksualnom uznemiravanju, prvenstveno to urade sa prijateljima i porodicom. Slabija spremnost ispitanica da otkriju takva iskustva bi mogla biti objašnjena različitim uzrocima, poput nižeg nivoa svijesti i neprepoznavanja nekih oblika seksualnog uznemiravanja kao vidova nasilja. Faktor koji doprinosi slabijem otkrivanju slučajeva seksualnog uznemiravanja od strane žena može biti i društveno okruženje i društvene norme koje podstiču visoke stope tolerancije na takve radnje, stvarajući pritisak na žene da ignoriraju takva iskustva ili ih čak navodeći da ih shvate kao romantične namjere.

OSCE preporučuje i pruža podršku kontinuiranom radu na podizanju nivoa svijesti i žena i muškaraca o seksualnom uznemiravanju kao obliku rodno zasnovanog nasilja, kao i unapređenju mehanizama zaštite na svim nivoima vlasti i u privatnom i javnom sektoru.

4 Dostupno na <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-womens>.

5 Dostupno na <https://rm.coe.int/168008482e>.

6 Dostupno na <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women>.

7 Dostupno na <https://www.osce.org/files/f/documents/a/7/531890.pdf>.

8 Dostupno na <https://www.osce.org/files/f/documents/a/5/531902.pdf>.

Za više informacija
skenirajte QR kod.

